

Кларахон МАВЛОНОВА

ОНА ТИЛИ ДАРСЛАРИДА
БАДИИЙ МАТННИНГ ТИЛ
ХУСУСИЯТЛАРИНИ ИНТЕГРАЦИЯЛАШ
АСОСИДА ЎРГАНИШ
МЕТОДИКАСИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

НИЗОМИЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА
УНИВЕРСИТЕТИ

К. Мавлонова

**ОНА ТИЛИ ДАРСЛАРИДА БАДИИЙ
МАТНИНГ ТИЛ ХУСУСИЯТЛАРИНИ
ИНТЕГРАЦИЯЛАШ АСОСИДА
ЎРГАНИШ МЕТОДИКАСИ**

Монография

Тошкент
«MASHHUR-PRESS»
2016

УДК: 372.181.5 (075)

КБК: 67.401

М 19

Мавлонова, К.

Она тили дарсларида бадий матннинг тил хусусиятларини интеграциялаш асосида ўрганиш методикаси [Текст] : монография / К. Мавлонова. – Тошкент : Mashhur-press, 2016. – 252 б.

ББК: 67.401

МАСЪУЛ МУҲАРРИР:

Р.Х.Ниёзматова – педагогика фанлари доктори, профессор

ТАҚРИЗЧИЛАР:

Р. Сафарова – педагогика фанлари доктори, профессор

М. Мирқосимова – педагогика фанлари доктори, профессор

С. Муҳамедова – филология фанлари доктори, профессор

Мавлонова Кларахон Махмутовнанинг ушбу монографиясида умумтаълим мактабларининг она тили дарсларида бадий матнлар асосида ўқувчиларининг оғзаки ва ёзма нутқини ўстириш, нутқ маданиятини ривожлантириш методикаси ёритилган.

Монография она тили ва адабиёт ўқитувчилари, педагогика олий ўқув юртлари, педагогика билим юртлари талабалари ва тадқиқотчилар учун мўлжалланган.

УДК: 372.181.5 (075)

ББК: 67.401

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Илмий кенгашининг 2016 йил 7 июлдаги 14-сонли қарори билан нашрга тавсия этилган.

ISBN 978-9943-4687-1-9

© К. Мавлонова, 2016
© «Mashhur-Press», 2016

1.1.1. Бадий матннинг тил хусусиятларини интеграциялаш асосида ўрганишнинг бугунги ҳолати (амалий асослар)..... 22

1.1.2. Нутқ ўстиришда она тили ва адабиёт дарсларини ички ҳамда ташқи интеграциялаш берадиган имкониятлар (ўқув мажмуалари таҳлили)..... 9

1.1.1.1. Бадий матн таҳлилини она тилидан ўтиладиган мавзулар доирасида нутқнинг экспрессивлиги билан интеграциялашнинг бугунги ҳолати (ички интеграция)..... 30

1.1.2. Она тили дарсларини адабиёт дарслари билан ташқи ҳамда икки томонлама интеграциялашнинг бугунги ҳолати..... 55

1.2. Она тили дарсларида ўқитувчиларнинг машқ материали бўлмиш бадий матн устида ишлаш юзасидан тўплаган иш тажрибалари таҳлили..... 70

1.3. Ўқувчиларнинг бадий матннинг тил хусусиятларига доир билим ва кўникмалари ҳолати 77

МУНДАРИЖА

Кириш..... 3

I БОБ

Она тили дарсларида бадий матннинг тил хусусиятларини интеграциялаш асосида ўрганишнинг бугунги ҳолати (амалий асослар)

1.1. Нутқ ўстиришда она тили ва адабиёт дарсларини ички ҳамда ташқи интеграциялаш берадиган имкониятлар (ўқув мажмуалари таҳлили)..... 9

1.1.1. Бадий матн таҳлилини она тилидан ўтиладиган мавзулар доирасида нутқнинг экспрессивлиги билан интеграциялашнинг бугунги ҳолати (ички интеграция)..... 30

1.1.2. Она тили дарсларини адабиёт дарслари билан ташқи ҳамда икки томонлама интеграциялашнинг бугунги ҳолати..... 55

1.2. Она тили дарсларида ўқитувчиларнинг машқ материали бўлмиш бадий матн устида ишлаш юзасидан тўплаган иш тажрибалари таҳлили..... 70

1.3. Ўқувчиларнинг бадий матннинг тил хусусиятларига доир билим ва кўникмалари ҳолати 77

II БОБ

2.1. Бадий матнлар асосида она тили ва адабиёт дарсларини ўзаро интеграциялаб ўрганишнинг лингводидактик асослари..... 93

2.2. Она тили дарсларида бадий матннинг тил хусусиятларини ўрганишга доир ёндашув ва тамойиллар..... 121

2.3. Бадий матн устидаги ишлар – ўқувчилар тафаккурини ривожлантириш омили..... 133

III БОБ

Она тили дарсларида бадий матннинг тил хусусиятларини ўрганиш ва ўқувчиларнинг нутқ маданиятини ривожлантириш методикаси..... 152

3.1. Она тили дарсларида бадий матни ўқиш орқали ташқи интеграцияни амалга ошириш.....	152
3.2. Бадий матнинг тил хусусиятларини таҳлил қилиш орқали ташқи ва ички интеграцияни амалга ошириш йўллари.....	166
3.2.1. Бадий тасвир воситалари ва шеърий санъатлар устида иш-лаш.....	168
3.2.2. Она тили дарсларида маъно-мазмунни кучайтирувчи (эмоцио-нал-экспрессив) тил воситалари устидаги ишлар.....	182
3.2.3. Рухий ҳолатни ифодаловчи сўзлар устидаги ишлар.....	206
3.3. Она тили дарсларида бадий матнларнинг тил хусусиятларини инте-гратив ўрганиш орқали ўқувчилар нутқ маданиятини ўстириш усул-лари.....	215
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.....	238

ИСОС

1.1. ИСОСнинг асосий қисми.....	22
1.2. ИСОСнинг қўшимча қисми.....	23
1.3. ИСОСнинг қўшимча қисми.....	24
1.4. ИСОСнинг қўшимча қисми.....	25

ИСОС

2.1. ИСОСнинг асосий қисми.....	26
2.2. ИСОСнинг қўшимча қисми.....	27